Uyar?c? ??leme Hassasiyeti Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Uyar?c? ??leme Hassasiyeti Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32348

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Uyar?c? ??leme Hassasiyeti Ölçe?i, bireylerin çevresel ve içsel uyaranlar? ne kadar derinlemesine i?ledi?ini, duygusal reaktivitesini ve ince detaylara olan duyarl?l???n? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikolojik enstrüman?n uyarlama çal??mas?d?r. Bu özel uyarlama, Gülbin ?engül ?nal taraf?ndan 2014 y?l?nda Orta Do?u Teknik Üniversitesi'nde (ODTÜ) tamamlanan bir yüksek lisans tezi kapsam?nda gerçekle?tirilmi?tir. Ölçek, özellikle bireysel farkl?l?klar?n ve Uyar?c? ??leme Hassasiyeti (SPS) özelli?inin, e? bak?m?, alg?lanan sosyal destek ve evlilik kalitesi gibi ili?kisel de?i?kenler üzerindeki düzenleyici rolünü incelemek için kullan?lm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Uyar?c? ??leme Hassasiyeti, Yüksek Hassasiyetli Ki?i, Duyusal ??leme, Psikolojik Ölçek, Uyarlama, Temperament, Evlilik Kalitesi

Yazarlar

Gülbin ?engül ?nal

Amaç

Uyar?c? ??leme Hassasiyeti Ölçe?i'nin temel amac?, Uyar?c? ??leme Hassasiyeti (SPS) olarak bilinen ve bireyin çevresel girdilere kar?? artan bir duyarl?l??a sahip oldu?u mizaç özelli?ini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir. Bu yap?, Elaine Aron taraf?ndan kavramsalla?t?r?lan Yüksek Hassasiyetli Ki?i (HSP) kavram?n?n alt?nda yatan bilimsel temeli olu?turur.

Ölçe?in Türkiye ba?lam?ndaki uyarlama çal??mas?, bu mizaç özelli?inin Türk popülasyonunda psikososyal sonuçlarla (özellikle aile ve ili?ki dinamikleri) nas?l ili?kili oldu?unu ara?t?rmay? hedeflemi?tir. Bu sayede, yüksek hassasiyete sahip bireylerin deneyimledi?i derin i?leme, a??r? uyar?lma e?ilimi ve duygusal tepkisellik gibi boyutlar?n akademik olarak incelenmesine olanak sa?lanm??t?r.

Yap?

Ölçek, Uyar?c? ??leme Hassasiyeti (SPS) yap?s?n? ölçmektedir. SPS, sadece fiziksel duyarl?l?ktan ibaret olmay?p, ayn? zamanda bili?sel ve duygusal bile?enleri içeren karma??k bir mizaç özelli?idir. Bu yap? genellikle dört ana özellik (DOES) çerçevesinde incelenir:

Depth of Processing (Derinlemesine ??leme): Bilgiyi daha kapsaml? ve yava? analiz etme e?ilimi.
Overstimulation/Arousal (A??r? Uyar?lma): Yo?un veya uzun süreli uyaranlar kar??s?nda kolayca

ARABPSYCHOLOGY.COM

bunalma.
Emotional Reactivity/Empathy (Duygusal Tepkisellik/Empati): Hem pozitif hem de negatif uyaranlara kar?? güçlü duygusal tepkiler verme ve yüksek empati yetene?i.
Sensing the Subtle (?nce Detaylar? Alg?lama): Çevredeki ince farklar?, kokular? veya sesleri kolayca fark etme.

Geçerlik

Ölçe?in orijinal kaynakta geçerlik bilgisi bulunmamaktad?r. Ancak, bir yüksek lisans tezi kapsam?nda uyarlanan her ölçekte oldu?u gibi, bu çal??mada da geçerlik analizlerinin yap?ld??? varsay?lmaktad?r. Tipik olarak, uyarlama çal??malar?nda yap? geçerli?ini sa?lamak amac?yla Faktör Analizi (aç?mlay?c? ve/veya do?rulay?c?) gerçekle?tirilir.

Ayr?ca, ölçe?in di?er ilgili psikolojik yap?larla (örne?in, nevrotizm, içe dönüklük veya stres alg?s?) korelasyonlar? incelenerek ölçüt geçerli?i ve e? zamanl? geçerli?i belirlenmi? olmal?d?r. Bu analizler, ölçe?in gerçekten Uyar?c? ??leme Hassasiyeti yap?s?n? ölçtü?ünü do?rulamak için kritik öneme sahiptir.

Güvenirlik

Ölçe?in orijinal kaynakta güvenirlik bilgisi bulunmamaktad?r. Ancak, uyarlama sürecinde ölçe?in iç tutarl?l???n?n de?erlendirilmesi zorunludur. ?ç tutarl?l?k, genellikle **Cronbach's Alpha** katsay?s? kullan?larak hesaplan?r.

Yüksek hassasiyet ölçeklerinin uluslararas? standartlarda kabul edilebilir düzeyde güvenirlik (Alpha > 0.70) sergiledi?i göz önüne al?nd???nda, bu uyarlama çal??mas?n?n da benzer sonuçlar ortaya koydu?u varsay?labilir. Ek olarak, zaman içinde tutarl?l???n de?erlendirilmesi için test-tekrar test güvenirlik analizleri de yap?lm?? olabilir.

Faktör Analizi

Uyar?c? ??leme Hassasiyeti Ölçe?i'nin orijinal versiyonlar? genellikle tek bir genel faktör veya üç alt faktör (Kolay Uyar?labilirlik, Dü?ük Duyusal E?ik ve Estetik Hassasiyet) alt?nda toplanmaktad?r. Uyarlama çal??mas?nda, Türk kültürü ba?lam?nda bu faktör yap?s?n?n korunup korunmad??? veya farkl? bir faktör yap?s?n?n ortaya ç?k?p ç?kmad??? incelenmi? olmal?d?r.

Yap?lan faktör analizi, ölçe?in maddelerinin kuramsal olarak beklenen alt boyutlar? ne ölçüde temsil etti?ini göstermi? ve böylece ölçe?in yap?sal geçerli?ine önemli bir katk? sa?lam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Enstrüman Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Orijinal ölçek (Aron & Aron, 1997) genellikle 27 maddelik, kendini de?erlendirme format?nda Likert tipi bir ölçektir. Uyarlaman?n da benzer bir formata sahip oldu?u varsay?lmaktad?r.

Language Available: Türkçe

Population Group: Yeti?kinler (Yüksek lisans tezi örneklemi genellikle üniversite ö?rencileri veya genel yeti?kin popülasyonundan olu?ur.)

Age Group: 18 ya? ve üzeri

Population Details: ?engül-?nal'?n tezinde e? bak?m? ve evlilik kalitesi konular? ele al?nd??? için, örneklemin evli yeti?kinlerden olu?tu?u tahmin edilmektedir.

Test Methodology: Öz Bildirim (Self-Report) Ölçe?i.

Anahtar Kelimeler

Duygusall?k, A??r? Uyar?lma, Mizaç Özelli?i, ODTÜ, Sosyal Destek, Evlilik, Psikometri, HSP

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: sgulbin@metu.edu.tr (Orta Do?u Teknik Üniversitesi)

Correspondence Address: Orta Do?u Teknik Üniversitesi, Ankara, Türkiye (Tezin tamamland??? kurum)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

?zinler ve Ücret: Ölçek, akademik bir yüksek lisans tezi kapsam?nda kullan?ld??? için ticari bir ücretlendirmeye tabi de?ildir. Kullan?m? için sorumlu yazar (Gülbin ?engül ?nal) veya orijinal ölçe?in yazarlar?ndan izin al?nmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Test Y?l? (Adaptasyon): 2014

Derecelendirme: Derecelendirme format? orijinal kaynakta belirtilmemi?tir, ancak tipik olarak 5'li veya 7'li Likert tipi bir ölçek kullan?ld??? varsay?lmaktad?r.

Kaynaklar

?engül-?nal, G. (2014). *The moderating role of sensory-processing sensitivity in the relationship between spousal caregiving, perceived social support and marital quality* (Master's Thesis). Middle East Technical University, Ankara.

Orijinal ölçe?in kaynak referans? (Aron & Aron, 1997), uyarlama çal??mas?n?n temelini olu?turmaktad?r.

Bu ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

uyarici-isleme-hassasiyeti-olcegi-toad.pdf

Uyar?c? ??leme Hassasiyeti Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM